

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. III. An delectatio morosa solius rei mortalis cogitatæ sit mortalis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

res sint mala, five bonæ, in primo casu præsumitur delectatio de re prava, cui est annexum artificium, in secundo præsumitur delectatio de solo artificio.

Ex hac doctrina deducit ex Salas sequentes præsumi se oblectasse non de artificio, sed de rebus, qui prætextu artificij libentius legunt carmina de obscœnis, quam de honestis æque eleganter compositis, aut minori aviditate hæc, quam illa, aut libentius audiunt turpia, quam honesta.

Secundo illos, qui libentius, ac frequentius sermocinantur de secretis partibus corporeis, de harum morbis, medicinis, vestibus, alijsque ad illas pertinentibus ad risum moventibus, convinci latentis delectationis carnalis.

Tertio illos, qui facile plura detorqueunt in turpes sensus, aut utuntur metaphoris rerum turpium.

* * *

§. III.

An delectatio morosa solius rei mortalis cogitata sit mortalis.

304. **P**rima opinio attributa Martino de Magist. apud Pal. 1. p. tr. 2. D. 2. p. 10. § 2. num. 1. Sanch. lib. 1. Decal. cap. 2. num. 8. universim negat etiam de materia venerea, nulla enim virtus videtur jubere sub mortali reprimere motus nisi efficaces, & causantes opus. Hæc opinio rejicitur ab omnibus cum S. Th. 1. 2. quæst. 74. art. 8. & alibi eamque Sanch. post Azor vocant temerariam.

Secunda universim affirmat de omni objecto mortaliter vetito sive jure positivo, sive naturali quocunque ita Valent. 1. 2. D. 6. quæst. 4, p. 4. ad fin. Azor p. 1. Instit. Moral. lib. 4. cap. 6. quæst. 1.

Tertia, Vasq. 1. 2. D. 111. cap. 3. etiam fateatur, quod efficax voluntas in universum sit mortalis de objectis mortalibus jure naturali prohibitis, negat tamen quod delectatio de omnibus ejusmodi cogitatis operibus sit mortalis, dummodo non sit de illis qua ratione peccatum sunt, sed tunc esse mortalem quando malitia delectationis ex se est notabiliter deformis, & opposita alicui virtuti. Nam in principijs Vasq. ut vidimus num. 442. & 505. malitia ex objecto, & circumstantijs non aequaliter derivatur in actum internum inefficacem, qualis est delectatio, ac in internum efficacem, efficax enim est causa operis, secus inefficax, hæc enim secundum se primario, &

& non ex opere ipso mala est. Exemplo probat hanc diversitatem inter affectum efficacem, & inefficacem, sic statuens uxorem ducere, & ad eam accedere, ac cum ea delectari habet efficax propositum, quin hoc sit mortale, è contra peccat mortaliter, si actu se oblectet morosè de accessu illo venereo: Religiosus proponens absque licentia erogare magnam summam peccat mortaliter contra jus naturale, attamen non fit reus mortalis, si cogitatione verferet eandem summam, seque delectat in ejus erogatione propria autoritate, pluribus exemplis firmat *cit. c. 3.* priorem partem sui asserti, cuius dat rationem *c. 4. num. 15.* quod, cum delectatio non desumat malitiam ab opere, utpote hujus non causa, non debeat esse mortalis, esto opus sit mortale, è contra voluntas efficax operis cum sit causa hujus, semper est mortalis: posteriorem partem ostendit allatum exemplum de proponente ducere uxorem, quod est licitum, cui tamen delectatio morosa de copula est mortaliter illicita ob magnam deformitatem cum castitate. Alia exempla adducit in alijs materijs *c. 4. à num. 16.*

Quarta opinio distinguit inter prohibita jure naturali, & inter prohibita jure positivo: delectatio de prioribus semper est mortalis, non item de posterioribus, *Less. Lib. 4. de Just. c. 3. n. 113. & 115. Vasc. D. 110. c. 2. Pal. nn. 22. Sanch. num. 10.* ex communi. Ubi dat differentiam inter delectationem de prohibitis jure naturali, & solo jure positivo, quod malitia, cum sit de eorum substantia, quæ jure naturali prohibentur, nequeat ab his separari, proinde de-

R. P. Karch, Diss.

lectatio capta de eorum substantia pro objecto habeat ipsam malitiam mortalem, è contra actus vetiti solo jure positivo intrinsece, seu in substantia careant omni malitia in se, & duntaxat sunt mali extrinsece, seu ideo præcisè, quia sunt prohibiti, à qua circumstantia cum intellectus possit præcindere, sequitur, quod voluntas de illis presentatis ut præcisus possit se delectare sine culpa, Hæc ratio est etiam Pal. Less.

Vasq. licet amplectatur horum sententiam impugnat tamen rationem allatam: ideo enim, inquit, die jejunijs delectans in cogitata cœna, & esu carnijs non peccat, quia delectatio capitur ex substantia cœnæ, ac esus carnijs, quæ quid bonum est: sed hæc eadem ratio potest habere locum in vetitis jure naturali: Religiosus enim potest se apprehendere sub eo statu, in quo actus conjugalis est illi in substantia illicitus, ergo licet jure naturali pro statu Religioso sit illi opus pro statu Religioso sit illi opus prohibitum, consequenter etiam voluntas efficax, delectatio tamen morosa licebit illi de actu conjugali apprehenso pro statu, in quo actus conjugalis illi licitus sit, aut foret.

Ipsè ergo ex suo superius insinuato principio docet ideo de rebus jure positivo vetitis delectationem morosam non esse mortaliter illicitam, quia delectatio utpote simplex affectus non accipit malitiam ex opere externo, circa quod versatur, sed si est mala, habet malitiam secundum se oppositam alicui virtuti, qualem saltem lethalem non habet delectatio de actibus jure positivo vetitis, esto habeat actus efficax.

FFF

Restat

Restat modò decidere, quid sentiendum de relatis his quatuor opinionibus. Ordinat à vetitis jure naturali, &

quidem primo de materia venerea, postea de distinctis ab illa, & tandem de rebus jure positivo inhibitis.

§. IV.

An delectatio morosa de re venerea semper sit moralis in Personis solutis.

305. **M**orosa delectatio de rebus venereis est voluntaria simplex complacentia de spectantibus ad veneream absque animo eas opere implendi conformiter stabilitis num. 799. & 800. nomine hujus venit carnalis delectatio ex copula, aut pollutione, aut ex commotis spiritibus in partibus generationi deservientibus per num. 721.

Dividitur in spiritualem, & corpoream, seu sensibilem: spiritualis est actus voluntatis sibi complacens in re venerea ab intellectu cogitata: si sit delectatio de ipsa cogitatione, an & quantum sit illicita, distinctè disserui toto §. superiore corporea est actus potentiae corporeae seu sensitivae; subdividitur in corpoream internam, & externam. Externa est delectatio potentiae tactivae, seu est potentiae sensitivae externae sensatio habens pro objecto carnis alterationem, id est, commotionem spirituum venereorum, tactus impudicos, pollutionem, copulam, imò etiam tactus de se pudicos, amplexus, oscula (tactus enim est sensus externus diffusurus non tantum per partes ve-

rendas, sed totum corpus) delectatio itaque externa sensibilis luxuriosa est actus physice elicitus à potentia externa tactiva, causa coëfficiens sunt ipsi carnales spiritus intra ipsam cutem excitati, hósque simul habet pro objecto. Ejusmodi externa delectatio per transmissam à se speciem in sensum corporeum internum communem producit cognitionem, sive cogitationem imaginativam, seu phantasticam, ad quam appetitus sensitivus internus exardescit, id est, elicit delectationem internam corpoream de eadem spirituum commotione, ac delectatione externa.

Aliquando ad externam delectationem determinat ipsa hæc interna delectatio corporea excitata ab actu imaginativo representante objectum venereum modo delectabili, quam representationem producant species relictæ à præterita imaginatione.

Hinc constat esse difficillimum discernere delectationem spiritualem à sensitiva, seu corporea propter individuum utriusque Societatem in nexu potentia-